

Кировэй нэрэмжэтэ колхоз үбнэ хурялгада бэлэн гү?

Сабшалан дээгүүр мал бэлшэнээр...

— Тээ тэрэ юун мал сабшалан соо бэлшэжэ ябана гэшэб даа? — гээд бидэнэр мори хүтэлжэ ябабал нэгэ колхознигөө асуу гаабди.

— Манай колхознигуудай мал ябаа бээ даа. Ябагша даа, үдэр бүри... — гээд тэрэ хүн убайгүйгөөр харюусаа.

Үсгэлдэр хура бороовой элбэг ехээр ороходонь шийг нойто шилгээжэ ханаһан тала дайда сөнхирхэн ногоорон хайханаар харагдана. Үбнэ ногооной ургаса үдэр бүридэ ондоо болон нэргэжэ байна. Иймэ сагта, үнэтэй сабшалан дээрээ үхэр малаа бэлшээжэ байхань гайхалтай.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой централна буусын ара таладаг хабтагай ехэ сабшалан бии юм. Тэндэ үгөөнэй бүрэнхтөө үдэшин боро хараан хүрэтэр хүрэг олон үхэр буруун, хони хурьгад бэлшээжэ ябадаг. Энэ үчэст колхоз дээрхи ургаса хурьяахынь ОУФ-дэ даалгажэ үгэһэн байгаа хэ.

Зүгөөр гансахан энэ иймэ задалгай байна бэшэ. Колхозой централна баруун тээшэ ошоходо нэгэ губи дээрэ 25—30 үхэр нубараад элээжэ ябаба.

30—40 га сабшалан хаягданхай

3—4 жэлэй саад тээ. Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо бруцеллезно ажахы эмхидхэгдэһэн байгаа. Энээнэй дашарамда 30—40 гектар эрхим сабшалангаа бэлшээрин болгоһон юм ха.

Тэрээнэй хойно тэндэхи үхэр малынь нилээд үсөөн болоо. Тийхэдэ бэлшээрин болгоһон сабшалангаа дахин элдүүрин болгоо хада, үлэһэн газарын эдэ малай бэлшээрин дутамаггүй хүрэхэ байна.

Иймэ ехэ хадалангаа хүсэд хэрэглэжэ, адагын 600—700 центнер һайн сортын үбнэ хурьяа аргабайдалтай байһан тухайда колхозойн правлениинхид али мэдэнэ. Тээд мэдэжэ байбаны малаа бэлшээрин лэ байхань гайхалтай.

—Хайрта шилээд ехэ газарнай дамы хосоржо байна гэшэ даа. Уриань бууса байһан, уһалагдадаг эрхим сабшалан юм һэн. Тэндэһэ гектар бүрин 15—20 центнерһэ доошо бэшэ үбнэ абтахань лэбай. — гэжэ колхозник Б. Сумбанов хөөрөнэ.

Бидэнэй хөөрөлдэжэ байхада, энэ һууһан бригадир Жимбэ

...Тарбагатайн үртөө дээрэ өрөөбди. Энэ сабшалангын хашаалагдаагүй. Олон хүрэг адуу морид, үхэр мал хаа-хаанагүй бэлшээжэ ябадаг. Гэхэ зуура, Хорин аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитет хадаа майн 25 үдэр хүрэтэр бүхы адуу малаа сабшалангай газар дээрһээ гаргажа, бэлшээр дээрнэ абаһаха гэжэ тогтооһон байгаа.

Тиймэ байбашье, колхозуудай түрүүлэгшээр энэ хуули журам эблэжэ, хадалангайгаа ургасые үхэр малда элюулжэ, гэмхүүлжэ гэмтээнэ.

Удын сомоной колхозууд үхэр малшуудаа сабшалан дээрһээ хүсэд гаргаагүй. Кировэй нэрэмжэтэ артельдэ хоёр гурт бии. Тэдээр малдаа эмилгэжэ хэжэ байһади гэжэ шалтга бариад, сабшалангайгаа ургасые гэмтээлгэжэ байна. Энэ колхоздо сабшалангайг похсод аяар 3 километр газарта онгорхой байна. Тийбаны харуул сахиул шөө табиглаагүй.

Иигээд байхадань, энэхи колхозууд адуу малаа сабшалан дээр хэды болотор бэлшээжэ юм бэ? — гэжэ асуугдана.

Хорин аймаг, Удын сомоной, Кировэй нэрэмжэтэ артель 2100 гектар сабшалангай болобошье, жэлһээ жэлдэ үбнөөр дутадаг байха юм. Энээнэй гол шалтаган хадаа үбнэний хурялгыг угаа муугаар эмхидхэн ба бүхы сабшалангаа хэрэглэжэ шадаагүй ябадал болоно. 1940 ондо үбнэ хурялга аяар хоёр нара соо унжагайрһан байна. Үнжэрэгшэ үбэл адуу малынь үбнэ тэжээлээр дутажа, хэдэн зуун толгой хоролто болоо. Тээд, тус колхозой правлени алдуугаа өөртөө хуряал болгохын орондо, харин мүнөө жэлдэшье урдынгаа хэбээр байһынь энэ харуулнабди.

ТҮСЭБ БА БОДОТО БАЙДАЛ

Үбнэ хурялгыг богинохон болзор соо эрхимээр үнжэрэхэ хэрэгтэ худалмэрин түсэб нилээд ехэ удхатай байһань эли.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой правленин энэ хабар зохиһон үбнэний худалмэрин түсэбтэй танилсаади.

Энэ хадаа бодото байдалаа үнжэрлөөгүй, доторгойгоо аргые хэрэглэжэ тушаа анхараагүй. мийл бодомжогүйгөөр ёһын түдгэдэ бэлшэн тэбхэр саарһан байба гэбэл буруу болохогүй.

Нэгээр, —1650 гектар хадалангаа 18 машинаар 18 үдэр соо сабшажа хурьяахаар хараалһан байна. Тийхэднэ тус колхозой түмэршэ дарханууд 18 бэшэ, харин 16 косилка заһабарилгажа бэлэн болохо юм гэжэ хөөрөнэл.

Иигээд байхадань 180 гектар

хадалангыг сабшалангүй үлэхэ болоно.

Баһа, 450 гектар газарта гараар сабшалга хэжэ, нэгэ харын торшо соо дүүргэхэ гэгһэн байха юм. Зүгөөр, хэды хүн худалмэрилхэ, хэдэн хажуур, аса, тармуур, алха-дүшэ хэрэгтэй байһан тухайда бүри нэгэшье тоо байхагүй.

Хэрбээ үбнэ хурялгын худалмэрин түсэб зохиһондо тус колхозой хүтэлбэрлэгшэд иймэ хайша хэрэгээр хандабал, нёдонхойхиоол адли хоёр нара соо унжагайрха ба хахад ургасаяа хагаруулжа хосоруулахан холо бэшэ болоод байна гэшэ.

Ушар иймэһээ, үбнэний худалмэрин түсэб зохиһондо угаа ехэ анхаралтайгаар, бодомжотойгоор хандахынь артелин правленинэ эригдэнэ.

Ангир шара наран аглаг хадын саана шэнгээд, үдэшин һэрүүн һөбшөөнэй үлээжэ байхада, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой кузницын дэргэдэ нэгэ хүн үе-үе болоод тэ түмэр ханхиласа дабтахань сууряатан дуудлаба.

Тэрэнэй хажууһань ошообди. Энэ түмэршэ дархан Бато Цынгүев тэргын мөөрын шинэ заһаха ханаатай тонзотор ута түмэр сэхэдхэнэ.

Энэ кузницые тойрон, элдэб янзын олон машинанууд, илангала косилканууд, морин тармуурнууд, жатканууд, плугууд г. м. бутаржа хэбтэнэ. Энэ шөнөшье, хуушаншье машинанууд бараан хамта сугларанхай. Нёдонон парһаа хойшо нара бороондо хэбтэнэн хадаа олонхын улаан жэбшэ баригданхай. Нэгэ зарим машинаны дэргэдэ үхэр мажууд ерээд олиго шүргөөжэ байһад. Энэ найтанги хазагай мөөрнүүдтэй морин тармуурнууд харагдана.

— Зай үбгэжөөл, косилканууд даа заһажа бэлэн болгохо үдэ байна гү? — гээд асуугаабди.

— Мэдэхгүй даа... хэзээ үли дүүргэхэ ёһотой юм аад, хаһа сүлөө олоногүй...

— Али та гансаараа ажаллана гү?

— Угы, хоёр хүн худалмэди. Нүхэрни мүнөөдэр тээрмэлэ ошоо һэн.

—Хэды косилка заһабарилхаата.

—Хамта 18 гэжэ тоотой юм. Тээд, 16-нь хүл дээрээ гараха гү даа гэжэ һананам.

—Тээд, элэгтэй хэзээ бэлэн болохо юм?

—Хэрбээ манай правленин хэдэн ондоо хэрэгтэ хэрэггүй юмэ хүүлдөггүй байгаа һань, мүнөө бэлэн болгохо бэлэйбди. Үгөөгүүр ерээд машинаа заһажа гэхэднэ: анзаһа дабтахань, шинэ татаха, мори тахалха г. м. жэжэ божо юмэ хэ хэрэг гарана.

—Баһа угааха аршаха ёһотой юм аад лэ хэншье хэрэгсөөнгүй. Энэ худалмэридэ бидэнэртэ тухалхын тулада хуһине томилхые эриһэн байгаади. Тээд, энээнине хэншье хэрэгсөөнгүй.

Дархан үбгэн Бато Цынгүев нээрэ хэлээ! Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо үбнэ хурялгын машина зэбсэгүүд заһабарилха тухайда правленишье, бригадирнуудшье хэрэгсөөнгүй. Идахадаа, пластитжануудаа шүдэлхэ хуурайнуудыг, косилкануудые, морин тармуурнуудые заһабарилхада һэлбэжэ табиха шэнэ частнууд мүнөө хүрэтэр бэлдэхгэдэүд байха юм.

ЭНЭ ОБОЛОТОЙ ЮУН ШЭХЭ БЭ?

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой эгээн дутын сабшалан дээрнэ ошоходоннай хэдэн хэлэг оболотой шэбхэ байба.

—Энэ хадалангай дунда юун шэбхэ үмхиржэ, хатажа хэбтэ юм? — гээд тус колхозой зоотехник нүх. Тюменцевһээ асуугаабди.

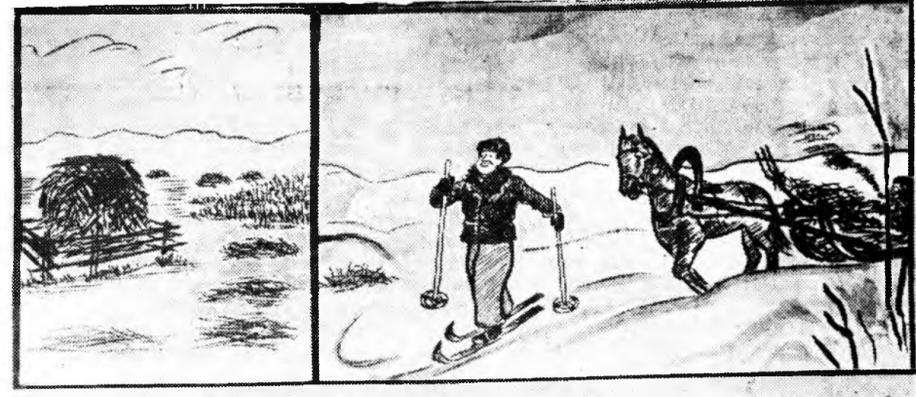
—Ерэхэ жэл энэ огород тариха газар бэлдэхэ һанаатай юм — гэбэ.

—Тээд тэрэ болотор энэ үнэтэ шэбхэ ба хадалангай үбнэ ногоонь юүндэ хосорхо гэшэб?

Дугай...

Тус колхозой правлени сабшалангаа уналха, шэбхэ тарааха тухайда анхаралаа табидатгүй байһанайн гэмээр, 800 тэргэ шэбхын гаргагдан уһанай газар мүнөө хүрэтэр уһалагдаагүй, мүн шэбханышье тараагдаагүй байха юм.

Энэ хэнэй портрет бэ?

Үбнэ ногооной ургаад байхада Үбэл болохынь мартажархөөд, һанаха-байха сабшалан хадаландаа Һалан задаггайгаар хандадаг...

Үбэлэй хүйтэнэй үнжэрөөдүйдэ Үхэр малайнгаа үлээжэ эхилхэдэ, Сагаан соломо, уриһан үбнээ Саһан дороһоо суглуулжа байдаг...

Хоринхид үбнэний худалмэридэ муугаар бэлэдхэнэ

Хорин аймаг олонхи колхозууд жэлһээ жэлдэ үбнэ дутадаг байха юм. Энээн дээрһээ боложо, адуу малайг аһаг үгэһын бата байханаа гадна, түлүүдэй хоролто нилээд ехэ байдаг.

Гэхэ зуура, энэхи колхозууд сабшалан хадалангаарынь, бэлшээрин газараарынь яһал элбэг. Хэдэн мянгад гектар газарын үһалалдаг байха юм.

Тээд, үбнэ тэжээл яахадаа хомор байдаг һэм гэхэлэ: артелинууд бии байһан сабшалангаа шанаржуулха, тэжээлхэ тушаа шухала хэмжээ абадаггүй, уһалуурин системые хайжаруулаха ба уһанай сабшалангыг үргэдхэхэ аргабайдалаа хүсэд хэрэгсээгүй, үбнэ хурялгын худалмэрие болошогүйгөөр удааруулжа, угаа ехэ гээдтэ уһаруулдаг һэн.

Тэрэнэлэн, шэмэтэ тэжээл бэлдэхэ тухайда анхарал багаар хандуулагдадаг байба. Түбхын түрүүндэ, силос даралтын түсэбтэ гүйсэдхэхын түлөө тэмсэл ябуулагдадаггүй ба энээнине огто хэрэгсээгүйгэй зангай байгаа.

Мүнөөдэрэй номерто тунхаглаһан Кировэй нэрэмжэтэ колхозой байдал дээрһээшье хараад үзэхэдэ, дээрэ дурсагдан фактууд бүри элирнэ. Энэ колхоз үнжэрэгшэ үбэл үбнэ тэжээлээр дутажа, нилээд түгжүүригтэй байдала ороһон юм.

Тэрэ алдуугаа заһажа, 1941 оной үбнэний худалмэридэ нилээд

хайнаар бэлэдхэхэ ёһотой байһан аад, энэ хэмжээбуулгыг урдамтэ муугаар эмхидхэжэ байхань тэсэшгүй.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой правлени ба тэндэхи эхил парти-организаци болбол колхозууддахы малажадай тэжээлые элбэгжүүлхэ хэмжээнүүд тухайда СССР-эй Соинаркомой тогтоомые хэрэгсээрнэ бөлүүлдхын түлөө большевистскэ тэмсэл эмхидхэггүй, юушые хэзгүй минь һууһад.

Тус артелинь № 2 бригадын бригадир нүх. Жимбэ Базаровтай хөөрөлдөө үзэхэдэ, үбнэний худалмэридэ бэлэдхэхэ тушаа хэдэн юмэнь тон бага.

—Хамта 460 гектар сабшалангай үбнэ хурьяахэ түсэбтэйбди. Машина зэбсэгшье бэлэн болоодүй, хэзээ заһабарилгаданшье мэдэгдэнгүй. Худалмэриншэн үсөөн нимэл байһади даа. — гэжэ бригадир Базаров хөөрөнэ.

№ 2 бригадын сабшалангай газарын энээнэй урда тээ уһалагдадаг байһан аад, мүнөө жэлдэ юушые хэгдэггүй. Энэ жэлдэ сабшалангаа хайжаруулха тушаа хэдэн юмэнь гэхэлэ, зарим үчэсткэ дээрэхи хадгынь галдангаарик хэдэн дээрэхи бургааһа түүжэ сабэрлэһэн байха юм.

—Урдын сабшалангаа бүхыднэ сабшалаг бэлэйбди. Мүнөө намаг налюур байна, бургааһагай шугы байна гэжэ шалтга бариад, сабшангүй хаяна. Баһа машинаар сабшалангай һуула

үлэһэн далангууды түүжэ абаһагүй. Иймэ һалан муугаар байһан хойно, үбнэ тэжээлээр дутаггүй яахань бэ? — гэжэ тус колхозой хониншон Бумбэй (Сумбанов) хэлэнэ.

Энэ зүб! Гансахан Кировэй нэрэмжэтэ артель бэшэ, харин бусад олонхог колхозууд сабшалангаа дутуу сабшалаг, үбнэний худалмэрие удааруулжа, хэдэн зуун центнер үбнөө хосоруулдаг байгаа (Чапаевай). Шинитын нэрэмжэтэ ба бусад).

Хаана луговолческо эвеноууд оролдосотой хайнаар ажалланаб, тэндэ сабшалан хадалангаа хүсэд хэрэгсээжэ, адуу малаа үбнэ тэжээлээр бүрин хангана. Жэшээлхэдэ, Аһангын сомоной, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз сабшалангай газараар хүсэд хангаланги бэшэ байбашье, хамтынгаа малые бүдүүн тэжээлээр хангалаһа гадна, хүрнэ колхозуудтаа нилээд ехэ үбнэ үгэжэ туһалаһан байха юм. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлдэшье сабшалангаа шанаржуулжа ба уһалха тушаа яһал ехэ худалмэри хэбэ.

Аймаг соогоо эгээн томо мал-ажалтай Удын сомоной, Сталинэй нэрэмжэтэ артель сабшалангаа үргэдхэхэ, уһалуурине хайжаруулхын түлөө нилээд оролдолог гарганхай байна.

Мүнөө гол шухала болгон тэмдэглэхэ зүйл гээбэл, Хорин аймаг колхозууд үбнэ хурялгада бэлэдхэһе имагта муугаар

ябууһа. Аймаг дотор косилканууд ба морин тармуурнуудай заһабарилгы июнийн 10 хүрэтэр хүсэд дүүргэхэ болзотой байһан аад, мүнөө аяар 100 гаран косилканууд эбдэрхэй зандаа хэбтэнэ.

Энэ жэлдэ колхозууд 6750 гектар сабшалангаа гараар сабшалахаар хараһан. Иймэ ехэ даалгабарие гүйсэдхэхын тулада гараар сабшаха ба хурьяаха зэрэмсэг түхээрхэ хэрэгтэй байһань эли. Гэхэ зуура, энэ дутуу юумэнууд угаа олон. Түбхын түрүүндэ, 1100 тармуурай хэрэгтэй байхадань, мүнөө мийл 341 бии, 275 аса дутуу.

Хорин АЗО-е даагна нүх. П. С. Шантановай хэлэһэнэй ёһоор, 675 хажуурай орондо, колхозууд 821 хажуур бэлэдхэн байһа гэшэ. Хэрбээ бодото байдалын хараад үзөө һаа, тад ондоо байха юм. Жэшээнь, Аһагай сомоной «Путь Сталина» колхоздо 50 хажуур түхээрхын орондо мийл 28 хажуурай, тилхэдэ зарим хажуурнуудын хуушан ба эбдэрхэй.

Хорин колхозууд урда жэлдүүдтэ гараар сабшалгы хэрэгсээдгүй байһанайнгаа гэмээр, жэл бүридэ сабшалан хадалангаа дутуу сабшалаг, бухалшала бо-лохоор шугы, ой тайга соохи соорхой, харгы шидархы мужа, далан г. м. мин хаядаг байгаа. Тиймэһээ, мүнөө жэлдэ энэ алдуугаа заһажа, сабшажа болохоор газар дээрэхи бүхы үбнэ ногоонын бүрин хайнаар хурьяахын

түлөө колхоз бүхэн большевистскэ бэлэдхэл хангана ушартай.

Энэхи колхозуудта бүлюу, лопатка ехэ дутамаг. Тэрэнине нотог дээрэ үлээдбэрлэхэ тушаа олзоборилгын артелинууд үүсхэл гаргахы ёһотой байһан аад, харин тиймэ шадамар мастер үгы тээд, юушые хэнгүй. Тийхэднэ колхозууд бүлюу, лопаткануудые хаанаһаншье абаха мэдөөнгүй.

Үбнэний худалмэридэ муугаар бэлэдхэхэтэй хамта, хэдэ хэдэн колхозууд шэнэ ургасаяа хамгаалаха тушаа эрид шанга хэмжээ абангүй байха юм. Удын ба Кузьскэ сомоуудай колхозуудай сабшалан хадалан дээгүүр адуу малнууд үшөө бэлшээр. Бүхы колхозууд хамтынгаа малнуудые бүри һаяхан болотор сабшалан хадалан дээрэ барижа байба. Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо 3—4 километр ута газарта посхольны онгорхой байна.

Удын сомоной, Сталинэй нэрэмжэтэ, «Улаан Одон» (Кузьск) ба бусад колхозуудта уһанай намаг сабшалан ехэ бии. Хэрбээ тарнине хатабал, нилээд ехэ үбнэн хурьяагдаха байгаа. Тээд, Хорин МТС намаг хатаха, канана малтаха тухайда колхозуудтай догвор баталһан аад, юушые хэзгүй, Гэхэ зуура, намаг газар үбнэ ногооо эгээн түрүүн сабшаха байһан мэдээжэ. Тиймэһээ, энэ худалмэрие хурдаха шухала.

Баһа, Хорин МТС-эй дэргэдэхи үбнэ сабшаха машина отряд

өөрнөө косилкануудые заһабарилха худалмэрие үшөө захилаагүй. Нёдондо мун иймэ муу бэлэдхэлтэй байһанай эсэстэ, үбнэ сабшаха түсэбөө холо гүйсэдхөөгүй һэн. Тээд, мүнөө жэлдэ хүсэд һайн бэлэдхэл хангала ёһотой байһан аад, болошогүйгөөр ношорно. Удын сомоной, Сталинэй нэрэмжэтэ колхоздо нёдонон намаг орхиһон хоёр косилканы заһабарилгаагүй хэбтэнэ.

Үшөө нэгэ дутуу зүйл гээбэл, үбнэний худалмэрин түсэб зохиһондо уһанай, зарим колхозууд зохиһон нэрэтэй болобошье, тарнэнь худалмэрингөө хүсье хүсэдөөр бүридхэхэ; бүхы аргабайдалаа хэрэглэн, үбнэний худалмэрие богинохон болзор соо эрхим шанартайгаар үнжэрэхэ хэмжээнүүды хараалагүй байһан ушарһаа, мүнөө шэнээр, тон бололтойгоор зохиһоо хэрэгтэй.

Һаяхан, ВКП(б)-тэй Хорин айкомой бюрогой заседани колхозуудай түрүүлэгшээрэй хабаадалгатайгаар боложо, тэндэ үбнэ хурялгада бэлэдхэлэй ябасые һайса зүбшэн хэмжээд, шухала хэмжээбуулганууды түлэблэһэн байна. Тэрэнине большевистскэ зоригтойгоор бөөдүүлжэ, үбнэ хурялгы зэбсэг түгэдэр угтага—Хорин колхозуудай шухала зорилго мүн.

Вас. Галданов.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТУУДАЙ ҮЛИГЭР ЖЭШЭЭ

СЕЛЕНГЭ Загастайн сомоной, Селенгин нэрэмжэтэ колхоздо маладаг Селенгын МТС-эй үдэи бригадые коммунист нүхэр Батев Циретар толгойло. Энэ бригада хабарай тарилгада МТС соого хоёрдохи хуури эзэлб. Тусбай ёһоор, 250 га хахалха байнсаад, 382,8 туг, али түсэбөө 140 проц. дүүргэе; 240 гектарай орондо 483,8 га культивалдаа; 500 га боронойло аад, 1043 га боронойлоо. Хабарай хүрэмэрийн үедэ энэ бригадын тракторнууд нэгэше хаатаагүй. Тус бригадын тракторист, ВКП(б)-гэй членэй кандидат нүх. Бардаев Цырендани хабарай тарилгы үедэ үдэрэйнгөө лордэ 110—120 проц. дүүргэдэг байгаа. Гадна, 600 кг. тулнээ үржэбэ. Мүн нүхэр Бардаев хабар үдэр бүрийнгөө нормые 100—115 проц. дүүргэнэ. МТС-эй дирекци хадаа бригад нүхэр Батевые 100 түхэриг үнэгөөр, тракторист бүхэнийн табин түхэригөөр шагнаба.

Тэрэшэлэн, Жаргалантын сомоной, ВКП(б)-гэй 18-дахи сэвэдэн нэрэмжэтэ колхозой үүлэртэ малай һу товарна фермые даагшаар коммунист нүх. Козлов Степан хүдэлмэрилнэ. Энэ фермын 9 наалишад нормоо үлүүлэн дүүргэе, 10-һаа 100 хүрэтэр литр һу нэмэлтэ түлбэри болгон абадаг юм. Энэ колхозой член, республикын солото дүгөөд, ВКП(б)-гэй членэй кандидат нүхэр В. А. Герасимовой хүтэлбэрилдэг дүгөөдоческо звено сабшала дээрэе 4535 тэргэ үтэг шөбхэ гаргажа тараагаа; 50 га газарта модо шулуунь сөбөрлэе; 6 километр һубаг сөбөрлэе, 460 га сабшалангые үнэлһан байна.

Колхозно үйлдбэри дээрэ түрүү үүргэ эзэлжэ, стахановска ажалай эрхим жэшээмүүдые харуулаг коммунистууд аймагай бусадшые колхозуута олон. **КОНДРАТЮКОВ Г.—ВКП(б)-гэй Селенгын айкомой пропагандист.**

Кумысолечебницын туһалбарин ажахыда. **ЗУРАГ ДЭЭРЭ:** Эргын йонгынне колхозно базар дээрэ абаашама худалдахаан ашаалма байна. П. Михайловой фото.

ТҮРҮҮ БРИГАДА — ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГ

Прибайкальска аймагай, Кабанскын леспромхоздо энэ жэлэй модо урадуулаа, урда урдаанхайһаа эмхитэйгээр үргэргэдлэе байна. 36 мянган кубометр модые анхнай бөлөхдөгдөн газарһаа үһан хүрэтэр зөөлтэ болзорһоо 3 үлэр урид дүүргэдбэ. Итэнци голсоор модо урадуулыгн хүдэлмэри түлэг дундаа ябана. Мүнөө Итэнциин адагнаа Селенгэ дэгуур Селенгын модоной завод хүрэтэр модо урадуулаа эхилэе. Түрүүшын модо центральна таваньда болзорһоо 15 холог урид эрбэ. Урадуулагын бүхы хүдэлмэриүлэтэ график зөхөлтөнхой. Модо урадуулыгн түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, ажалай бүтэсэ үндэр хэмжээдэ байна. Модо урад хуула үдэрэйнгөө шормые модо урадуулагшад бүгэдөөрөө шахуу дүүргөнө. Стахановска ажалай эрхим жэшээ нүхэд Пюссиный, Орешкиной, Чумаковой, Вороти-

ковой ба Голубевой бригаданууд харуула. Эгэнэр нормоо 150 процент хүрэтэр дүүргэе. Хүүлэй үедэ Федор Пюссиный бригада түсэбөө 200-250 процент гүйсэдхэе, рекордно туйлалта харуула байнэ. Леспромхозой партком ба дирекциин дамжуулагын Улаан Тугые олгохо туһаа Жюри болбо тус бригадын туйлһан амжагые хараадаа ажажа, дамжуулагын Улаан Тугые энэ бригалада үтэбэ. Мүнөө модо урадуулагшадын бүхы 17 бригада социалистическэ мургысөөндэ оролгонхой. Леспромхозой дирекци ба партком Итэнцины голсоор, мүн тэрэшэлэн Селенгэ мурэнөөр модо урадуулагын бүхы хүдэлмэриге графиктай ёһоор, хараалагшадан болзорһоон урид, гаргалалагдаха бүхы мунгэн зөөриге хитгадан дүүргэе зорилго табиба. **Ф. С. Воронцов.**

ХЭЗЭЭ БҮХЭНДЭ БЭЛЭН!

Ужам ба сууриатаа долгоо казарма соо, дневальнын дүбөр-түбөр ябахан дуудана. Сонхын хажууда ошоод, газашаа харахандан, хабарай дуулим һүнийн харанхые нэтэ харбан ногоорон номирлошо таалай дайдые толотомо туяагаараа харуулуулан байгаа һара, инэг басагантааа һугадалдаад ябагша тэрэ үлэш-пүүлэнь һануула. «Эрзэи хайхан ороноо Инэг нүхэриге сахиг лэ, Идам залуу Катюшай! Инэг дуралала мартахагүй!» — гээд, аман соогоо дүбөр-түбөр дуулан, сонхын хажууһаа эрьсэд-үдэн тээшэ ошожо ябатарн, чадтэ дотороо дежурна байгша млада лейтенант нүхэр Отатюк дневальные дуудаа, захирба: — Энэ дары, подразделенеэ тревогоор бодхо! — Бодогты, бодогты, тревого! — гэнэ команд казарма сонх шэмээгүй байдалые һүйхэе сууриатаба. Бөөцүүд бөе-бөтөөе үрдилдэн, 2—3 минута дотор бүрин хубсалаад, дайшалхы бэлэн болоод байгаа.

Голдохы хүүргые довтолон эзэлдэ, гол хүсэндөө харгы бэлдэхэнь эльгээхэ; млада сержант Каратуновой отделение разведкэдэ эльгээхэ. Нүхэр Карашаев ба Каратуновые дууджа хажууда асарай, зорилгынь хэлдэ: — Зорилгоо бөлүүлжэ эхилгэ-ты! — гэжэ захирба. Хэрбээ хүүргэ тээшэ харгыгаар ошоо һаань, тон ойрохон юм. Тээд нүхэр Карашаев ондоо шиндхэбэри абана. юуб гэхэдэ, «дайсан» хүүргые эзэлжэ шадаа һаа, тус харгы шадар лаб обороно эзэлһэн байха. Тиммэхэе, «Дайсанай» хүлээгэгүй, ара талаһаань довтолхо, ой модо ба үлдэр хадые дабаха гэжэ шийдэе. Тийгээшэе, «дайсание» мэхэлхын зорилгоор, млада сержант нүхэр Каратуновой отделение харгыруу разведкэ хэхынь эльгэ-ба. Нүхэр Карашаевай шиндхэбэри тон зүб байгаа. Разведкэдэ ошо-жо отделение холо ошолгүй, «дайсантай» дайралдаад, бага бага буудалдан гэдэргэе сүхаржа, обороно эзэлбэ. «Дайсан» мэхэлгээ.

Капитан Дмитриевэй подразделенеэ дайшалхы зорилго таалагдаба: — «Дайсан» болбол тус частин байһан газарһаа 25 километрын газарта агаарай десант буулгаад, Р райондохы аэродромдо довтолхоор ябана. «Дайсанай» довтолгы зөгсогоод, гэл хүсэ-нэй ерэтэр, обороно эзэлдэ бай-ха! Нүхэр Дмитриев болбол подразделенеэ жагсаагаад, дайшалхы зорилгынь тодор ба богинохо-ноор тайлбарлаад, «дайсанай» байһан газар тээшэ лабиба. 7 час, Түрүү дээрто ябанан курсант нүхэр Дорогой ротын командирта мэдээл дамжуулба. — «Дайсанай» хэнэг бөөцүүд 1 голдохы хүүргые эзэлхээр до-втолжо ябана. Багсаахада, энэ хадаа «дайсанай» түрүү дээр 80 бэртэй, Тиммэхэе, тэдэнһэ холо бэшэ гол хүсэниинь довтолсоно ёһотой. Капитан Дмитриев тохёолдон оршом байдалые түргөөр шэнжэ-лэн, нимэ шиндхэбэри гаргаа: нүхэр Карашаевай подразделенеэ

Тактическая дуралсал дээрэ тус подразделенеэ һайн сөгнэлтэ абаа. Улаан Армиин бүхы частинууд болбол дийн байдалан соо юун хэдэдэг бэ, дийн байдалан соо хайшан гээд тулалдадаг бэ, тэрэндэл сэрэгүүдые һургаа гэнэн, Оборонин Арадай Комиссар нүхэр Тимошенкин заабарие бөлүүлэн, бүхы һуралсаала дайнай оршом-байдалда дүтэлүүлгэдэн услови соо ябуула. Улаан Арми хатаа гагадцын дайсанай али бүхы гэнэтын до-втолгоонууда хүсэтэ харюу үгэ-хөөр хэзээ бүхэндэ бэлэн! **Ц. ОЧИРОВ.** Алас Дурна зүгэй фронт. Манай корреспондент.

Забайкальска сэрэгэй округой Н-скз частин тактическа заняти. **ЗУРАГ ДЭЭРЭ:** Сержант-комсомолец П. М. Васильевый, зенитно-буугай түрүү расчет авиацине буудажа байна. И. Бондаренкин фото. (ТАСС-эй фотохронико).

Залуу коммунистын оролдо

«Улаан Далахай» (Закамен) колхозой түрүүлэгшын орологшоор залуу коммунист нүх. Лубян Гонгоров дэжүүлэгдэн юм. Нүх. Гонгоров адихтай оролдо-тойгоор ажаллана. Партийна организацинтаа даалбарые эр соонь эршэмтэйгээр дүүргэтэ бодогдог байна. «ВКП(б)-гэй истэрийн хуряангы курсые» дунда зөвөногөө өөрөө үзэжэ дүүргэе. Нүх. Гонгоров колхозойнгоо хүдэлмэриге хайжаруула, ажалай үлдэр бүтэсые туйлаха ба колхознигүүдэй ажалын жаяг заршамые бүхэжүүлхэ хэрэгтэ ахаралаа саг үргэлжэ хандуу-ла. Түрүү колхознигүүдэй ажалые жэмжэ түлэхэ тухайда парти ба

правительствын тогтоолые оло-нитэ колхознигүүдта түнээгэ-гөөр ойлгуулыгн тулада һүүлэй үедэ хэдэ хэдэн хөөрлөөнүүдые үнэггөө. Тус колхозой наалишад мүнөө 215 толгой тугалнуудые нэгэше хоролтоггүйгөөр түлжүүлжэ бай-на. Малажал дээрэ хүдэлмэрилдэг колхознигүүд һара бүридэ хэдэ шэнээн тоһо, һу, ноһо, хөөбөр г. м. продукция тушааха түсэбөө һайнаар мэдэнхэй. Энэ жэлдэ колхознигүүдэй дунда газетэ ба журналнууд олоор тараагдаба. Жэшээн, наалишад дунда 30 хэнэг газетэ, 9 журнал тараагдан байна. **Б. ГАРМАЕВ—ВКП(б)-гэй Закаменай айкомой инструктор.**

ВКП(б)-гэй Обкомдо

- ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Областной Комитетэй бюро бол-ба: ВКП(б)-гэй член Е. Т. Сычевые — коммунистуудые нэгэ органи-зациянаа нүгөө организацида оруулаха тухай ВКП(б)-гэй ЦК-гэй заабарие хазагайруулаһанайн тү-лөө; ВКП(б)-гэй членей кандидат А. Я. Костенко гэгшые — парт-организациһаа холондон ба өөригөө зоргоор БМАССР-һээ гаража ошоһонийн түлөө; ВКП(б)-гэй членей кандидат А. М. Ключиковые — хүдэлмэриһөө арсажа өөрингөө зоргоор БМАССР-эй территорияһоо гаража ошоһонийн түлөө; ВКП(б)-гэй член М. М. Банзаракцаевые — ажалдаа харюусалга-гүйгөөр хандаһан, колхозой мала-нуудые үхүүлэн, малай тэжээл үриһэн ба архидаһанайн түлөө, ВКП(б)-гэй член П. Н. Нови-ковые — партида мэхэ гохоор шурган ороһонийн түлөө; ВКП(б)-гэй членей кандидат И. Ф. Лалетиние — сагүргэлжэ

- архидаһан ба хулигантаһанайн түлөө; ВКП(б)-гэй членей кандидат П. И. Жильцовые — түмэрмаий техникческэ ашгалалыгн дуримые бүдүүлгээр хазагайруулаһанайн түлөө; ВКП(б)-гэй членей кандидат И. Ф. Савельевые — саг үргэл-жэ архидаһан ба хулгай хэһэ-нэйн түлөө; ВКП(б)-гэй член Т. Е. Василь-евые — колхозой үсмые хулгай-лаһанайн түлөө; ВКП(б)-гэй членей кандидат Д. Т. Зайцевые — мунгэнэй до-кумент хуурмагаар зөхөһонийн түлөө; ВКП(б)-гэй членей кандидат Ц. Д. Б. Дамдиновые — өөрингөө уг гарбалые ноужа байһан ба колхозуудые хүтэлбэрээр хангаа-гүй байһанайн түлөө; ВКП(б)-гэй членей кандидат А. В. Весельий гэгшые — суд-луулаһанайн түлөө; ВКП(б)-гэй зэргэнүүдбэ гарга-ба.

Элбэг өхэ эдэе хоолой базатай болохо

«Нютагай сырьёоо үргэн хэ-рэглэлэй эд бараа ба эдэе хоолой зүйлнүүды үйлдбэрилэгы ехэд-хэхэ хэмжээбүүлаһанууд тухай» СССР-эй СНК-тэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол болбол худалдаа-наймаа эрхилдэг, илангаһаа хүдөө нютагуудые хангадаг потребкоо-нерацинуудай хүдэлмэрийн гол түлэб программаһы болоно. Энэ түүхэтэ тогтоолой удхашанарые гүнзэгыгөөр ойлгоһон райпотреб-союзуудай хүтэлбэрилэгшэд бага бэшэ хүдэлмэри хэбэ. Иволгын райпотребсоюз (түрүү-лэгшэнь нүхэр Чирков) ажалша арадые нийтын эдэе хоолоор хан-гахын зорилгоор 43 толгой гахай абажа, тэдэнэе шахажа байна. Мүн үнэе ба тахяануудые абаба. Хэдэ хэдэн киоск, магазинуудые шэнээр нээбэ. Түрүүшын хахад жэл соо 20 мянган түхэриг лийн мунгэ сугдуулажа, түсэбөө 200 процент дүүргэбэ. Баргажанай ба бусад райпот-ребсоюзууд туһалбарин ажахы-нуудаа муу бэшэр эмхидхэбэ.

Харин, Бичурын райпотребсоюз хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Эндэ эдэе хоолой зүйлнүүдые элбэг өхөөр бэлдхэжэ. ажалшан арадые хангаа хүсэд эрхэ бай-дал бии. Гөбөшье, райпотребсою-наймаа эрхилдэг, илангаһаа хүдөө юүмэ хээгүй. Түсэбэй ёһоор 52 толгой гахай шахажа байһан аад, арай гэжэ 14 поросенко абанан мүртөө, тэдэнэе тон муу байдалда байлгана. Мүн түсэбэй ёһоор 80 тахяа абахын орондо, нэгэше тахяа абаагүй. Үргэн хэрэглэлэй эд бараа ба эдэе хоолой зүйлнүүдые ехэдхэхэ хэрэгтэ хайхарамжагүйгөөр ханда-даһаань, эд бараанай эрьсына ба нийтын эдэе хоолой түсэб дүүргэгдээгүй. Мүн, Түнхэнэй райпотребсоюз энээнһэ дээрэ бэшэ байдалтай. Элбэг өхэ эдэе хоолой базатай болохын түлөө тэмсэл—худалдаа-лаймаанай бүхы хүдэлмэрилэгшэ-дэй шухала хэрэг. **Д. Колманов.**

РЕСПУБЛИКА ДОТООРО УРГЭН ХЭРЭГЛЭЛЭЙ ЭД БАРАА ЭЛБЭГЖҮҮЛЭЙ!

«Нютагай сырьёоо үргэн хэ-рэглэлэй эд бараа ба эдэе хоолой зүйлнүүды үйлдбэрилэгы ехэд-хэхэ туһаа хэмжээбүүлаһанууд тухай» ССР Союзай Совнаркомой ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол нютагай ажаүйлдбэрине сааша-дань ургуулаха ба хүгжөөхэ. Үр-гэн хэрэглэлэй эд бараа ба эдэе хоолой зүйлнүүдые элбэгжүүлхэ угаа өхэ аргабайдал бии болгоо. Нютагай сырьёоо үргэн хэ-рэглэлэй эд бараа ба эдэе хоолой зүйлнүүдые үйлдбэрилэн гаргаа эд аргабайдалнууд урдань хан-галтагүйгөөр хэрэглэгдэжэ бай-гаа. Манай республика үдэр бү-рийн хэрэглэлэй эд бараа, хүдөө-ажалын юрын зэр-зэсбэг, барил-гын материал, шабар ба шэлээр хэһэн эдлэлнүүд, мебель, түлээтэ гэхэ мэтые үйлдбэрилхэ ресурс-чуудууд угаа баян гэгшэ. Гахай шахаха, зааһаа бариха, зэриг жэмжэ ба харьяаг сугдуулаха, һу-лай продуктуудые гаргаа—эдэ асуудалуудта манай ажахынхид ба худалдаа-наймаанай эмхи-зур-гаанууд анхаралаа тон дутама-гаар хандуулаг байна. ССР Союзай Совнаркомой ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй 1941 оной январин 9-эй тогтоолые бөөлүү-

лэн, манай республикын парти-на ба советскэ органууд нютагай ажаүйлдбэриин хугжээдые хү-тэлбэриллөө нилээд хайжаруул-жа, үйлдбэриингөө программые дүүргэлгэдэ амжалтануудые туй-лаа. БМАССР-эй нютагай ажаүйл-дбэри үргэн хэрэглэлэй ба эдэе хоолой продукция гаргаа түсэбөө 1941 оной 4 һара соо (1926—1927 оной хубилхагүй сэнгээр) 117,2 проц. дүүргэе, энээнэй тоо-лоо: нютагай ажаүйлдбэриин Наркомат—99,7 проц. ба ню-тагай эдэе хоолой ажаүйлдбэ-рийн Наркомат—140,0 проц. гүйсэдхэе. Тинхэ зуура, Нарком-местпиромой областной ажаүйл-дбэри түсэбөө 106,6 проц., райо-но ажаүйлдбэри—93,8 проц. дүүргэнэ байна. Үнэгэргшэ жэ-лэй энэ үеһнхидэ орхолоо, про-дукциин ургалта 81,3 проц. гү, али тоогоороо—1068,6 түхэриг болоно гэгшэе, Наркомместпро-мой районно ажаүйлдбэри про-дукци гаргаа түсэбөө үшөө хан-галтагүйгөөр дүүргэнэ. Жэшээн, Заиграйн райпроткомбинат (директор нүхэр Карпуков) энэ жэ-лэй 4 һарынгаа түсэбөө 58,3 процент, Зэдэн—(директор шүх.

Петров)—81,2 проц., Түнхэнэй—(директор нүхэр Родкин)—15,7 процент дүүргэбэ. Республикын 7 райпроткомбинатай милл 2-нь түсэбөө гүйсэдхэн байха юм. Эд бараанай ассортимент тушаа түсэбөө гүйсэдхэлгэ Наркомместпиромой районно ажа-үйлдбэриин предпрятинуудта илангаһаа муу байна. 1941 оной 4 һарада бүтөөхөөр хараалаг-дан 59 зүйлэй эдлэлһэ милл 14-нь дүүргэдэе, харин 16 зүй-лэй эдлэлнүүдые үйлдбэрилгэ үшөө эхилгэдээгүй. Улан-Удын, Зэдэн ба Заиграйн райпроткомбинатуудай хүтэлбэ-рилэгшэдэй муугаар хүдэлмэри-лэнһөө боложо, ашаа тэбэрийн зэр-зэмсэгүүдые үйлдбэрилгын түсэбэй дүүргэлтэ таһалдуула-даа. Түсэбэй ёһоор, Наркомместпро-мой районно ажаүйлдбэри 1941 оной 4 һара соо 104 тэргэ, 160 шарга, 250 дугааг ба 50 пара мөөр гаргаа ёһотой байгаа. Улаан-Удын промкомбинат милл 20 тэргэ хээ. Зэдэн ба Заиграйн райпроткомбинатууд ашаа тэбэ-рийн зэбсэгүүдэй үйлдбэрилгые эхилдүүдэй байһаар. Эдэе хоолой ажаүйлдбэриин

Наркомат ассортмент тушаа тү-сэбөө, гол гол зүйлнүүдээр үлү-лэн дүүргэе. Многопромсоюзда хабаатай ол-зоборинын коопераци түсэбөө хангалтагүйгөөр гүйсэдхэн; үр-гэн хэрэглэлэй ба эдэе хоолой продукция гаргаа түсэбөө 1941 оной 4 һара соо милл 80 проц. дүүргэжэ. Гүрэндөө 880 мянган түхэригэй продукция үгөөгүй бай-на. Харин, Многопромсоюзай ба тэдэнэй артельнуудай хүтэлбэ-рилэгшэд нютагай сырьёе тон дута-магаар хэрэглэжэ, бусад област-нууд ба республикануудһаа эд бараа эльгээхынь хүлээжэ һуу-бан байха юм. Ноһо, арһа ба бусад сырьё-нуудые болбосоруулаха хүдэлмэ-ри тон муугаар таигданхай. Улан-Удэ городто ба Сотниково тос-хондо байгаа һэеы нэхэхэ мас-терскойнууд сырьёгой дутамаг дээрһэнхэ, хүдэлмэреэ логсоожор-хөө. Эдэ мэтэнһэ шалтагаалан, ас-сортмент тушаа продукция гар-галын түсэб гүйсэдхэгдөөгүй. Шэл амһартануудые гаргаа тү-сэб 82,0 проц., шабар амһартан-нууд—61,3 проц. гутал хубсаһа шэнээр өхө түсэб—52,2 проц., гутал хубсаһа заһабарилга 59 процент дүүргэдэе, Тинхэтэй хамта, нютагай сырьёоо үргэн хэрэглэлэй эд ба-

раа бүтөөн гаргаа түсэб хэдэ хэдэн зүйлнүүдээр үлүүлэн дүүргэгдэн байха юм. Жэшээн, хаяданануудһаа гутал хубсаһа өхө түсэб 214 процент, мебель үйлдбэрилгэ—112,5 проц., наа-данхайнуудые үйлдбэрилгэ—100 проц. гүйсэдхэлбэ. Буркоинсоюз, Лесохимсоюз ба соозна мэдэлэй ажаүйлдбэриин предпрятинуудай зарим цехүүд түсэбөө хангалтагүйгөөр дүүргэ-нэ. Үйлдбэриин хаяданануудай элбэг байбашы һаань, үргэн хэ-рэглэлэй зүйлнүүдые бүтөөхэ тү-сэбөө паровозо-вагонно завод 96,5 проц., мясоконбинат 91 про-цент, «Бурмонголлесай» авто-ремонтно завод 77,4 процент гүйсэдхэнэ байна. Тэрэшэлэн, ассортменттээр тү-сэбөө дүүргэгэ хангалтагүй бай-һаар, Паровозо-вагонно заводто гаргалдахаар хараалагдан 28 зүйлэй хэрэгсэлнүүдһэ милл 9-нь бүтөөгдэнхэй. Ведро, умывальник, самоварай хоолой г. м. зүйлнүү-дые бүтөөн гаргалга гэгдэжэ ябана. Харин «таха яшьэ хэжэ шадангаүйди» гэжэ ПВЗ-гэй на-чальнигай орологшо нүх. Изорен-кын мэдүүлхэн гайхалтай, Нүхэр Изоренкын энэ мэдүүлгэн ямаршы баримтагүй. Тахые кол-хозой дархашууд хэдэг юм гээ-шээ. Нютагай сырьёоо үргэн хэрэг-

лэлэй эд бараа ба эдэе хоолой зүйлнүүды бүтөөн гаргалгые ехэдхэнэй ашаар, байгша одой нэгэдэхэ кварталда эд бараа худалдаага 1940 оной нэгэдэхэ кварталайхтай сасуулбал, нилээд ургаа. Зүгөөр, худалдаа-наймаанай эм-хизургаануудай энэ хүдэлмэрине үшөөл дутамагаар дэлгэрүүлгын тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үргэн хэрэглэлэй эд бараануудые хүдөө тосхонуудта элбэгээр дэлгэрүү-лээгүй ушар хадаа худалдаа-наймаанай эмхизургаануудай хү-дэлмэридхэн гол дутууны болоно. Сельпонууд хадаа мебель худал-далгыньше эмхидхээгүй байха юм. Ажаүйлдбэриин Наркоматууд, олзоборинын коопераци ба аймсоведүүдэй гүйсэдкөмуудай харюусалгын мүнөө нилээд ургаа. Эгэнэр хүтэлбэрэе эриг хайжа руулаха зэргэтэй. Билэ болбол шанарайнгаа та-лаар соозна ажаүйлдбэриин гаргалһан эрхим эд бараанһаа дута-хагүй үргэн хэрэглэлэй эд бараа ба эдэе хоолой зүйлнүүдые элбэгээр бүтөөн гаргаа, нюта-гай хүсэн түгэс ажаүйлдбэри байгуулаха ёһотойбди. **Д. С. БОЛСОХОВ—БМАССР-эй СНК-гэй түрүүлэгшын орологшо.**

1941 оной Хүдөөжаахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсахаар баталагдагшад

- 1084. **Матвеев Прокопий Кузмич** — Хэжэнгын аймагай, Советскэ сомсоедэй, «Заветы Ильича» колхозой түрүүлэгшэ.
- 1085. **Цыбинжапов Гомбо** — Хоринг аймагай, Кульска сомсоедэй, Ворошиловой нэрэмжэтэ колхозой тракторна кооплзын машинист.
- 1086. **Залуцка Евдония Афанасьевна** — Хоринг аймагай, Кульска сомсоедэй, «Родник» колхозой хаалша-тугалшан.
- 1087. **Ситников Иван Прокопьевич** — Хоринг аймагай, Кульска сомсоедэй, «Родник» колхозой малшан.
- 1088. **Мозгунов Иван Иванович** — Хэжэнгын аймагай, Советскэ сомсоедэй «Заветы Ильича» колхозой сыр шанаша ба тобо буйдуулагша.
- 1089. **Попов Михаил Васильевич** — Түнхэнэй аймагай Түнхэнэй сомсоедэй, Чанаасай нэрэмжэтэ колхозой харгын бригадын бригадир.
- 1090. **Домашев Василий Михайлович** — Түнхэнэй аймагай, Түнхэнэй сомсоедэй, «Заря» колхозой харгын бригадын бригадир.
- 1091. **Александров Григорий Кириллович** — Түнхэнэй аймагай харгилмай талгай мастер.
- 1092. **Дармаев Доржи** — Ярууны аймагай, Погромнын сомсоедэй, Ворошиловой нэрэмжэтэ колхозой машинан.
- 1093. **Цыбинов Радна Цыбинович** — Ярууны аймагай, Погромнын сомсоедэй, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой малшан.
- 1094. **Истомин Мартыан Арсентьевич** — Ярууны аймагай, Ухэрэй сомсоедэй, гүрэнэй заганамай заводой бригадир.
- 1095. **Бабородин Семен Сергеевич** — Ярууны аймагай, Ухэрэй сомсоедэй, гүрэнэй заганамай заводой загана баригшадан бригадын бригадир.
- 1096. **Минеев Николай Иннокентьевич** — Ярууны аймагай, Ухэрэй сомсоедэй, гүрэнэй заганамай заводой бригадир.
- 1097. **Чимитов Базыр** — Хоринг аймагай, Анагай сомсоедэй «Улаан Одон» колхозой барилгын бригадын бригадир.
- 1098. **Набулов Анемподист Николаевич** — Кабанскын аймагай, Кабанскын гүрэнэй заганамай заводой загана губшалгын бригадын бригадир.
- 1099. **Арьев Дамба** — Иволгын аймагай, Иволгын сомсоедэй, «Гэгээрэл» колхозой түрүүлэгшэ.
- 1100. **Оленников Григорий Давыдович** — Баргажанай аймагай, Горячинскын гүрэнэй заганамай заводой загана губшалгын бригадын бригадир.
- 1101. **Кочкарев Сергей Павлович** — Баргажанай аймагай, Горячинскын гүрэнэй заганамай заводой загана.
- 1102. **Рупушев Василий Иванович** — Баргажанай аймагай, Горячинскын гүрэнэй заганамай заводой загана баригшадан бригадын бригадир.
- 1103. **Оленников Иосиф Давыдович** — Баргажанай аймагай, Горячинскын гүрэнэй заганамай заводой загана баригшадан бригадын бригадир.
- 1104. **Базаров Балдан** — Хоринг аймагай, Анагай сомсоедэй «Улаан Одон» колхозой модошо дархан.
- 1105. **Цыренжапов Цындек** — Хоринг аймагай, Анагай сомсоедэй, «Улаан Одон» колхозой полевоы бригадын колхозник.
- 1106. **Ринчино Радна Кунчинович** — Баргажанай аймагай, Улюнай сомсоедэй, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой харгын заганабарилха бригадын бригадир.
- 1107. **Сультинов Цырендоржи** — Ярууны аймагай, Кондиска сомсоедэй, эхид парторганизациин секретарь.
- 1108. **Хамниганов Бошинто Бузеевич** — Баргажанай аймагай, Баянголой сомсоедэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хутоварна фермын бригадир.
- 1109. **Цыбинов Цырен Цыбинович** — Баргажанай аймагай, Баянголой сомсоедэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гахайшан.
- 1110. **Бурдуковский Михаил Семенович** — Мухаршээрэй аймагай, «Эрдэм» совхозой түмэршэ дархан.
- 1111. **Архипов Данил Степанович** — Мухаршээрэй аймагай, «Эрдэм» совхозой түмэршэ дархан.
- 1112. **Овчинников Иван Леонтьевич** — Мухаршээрэй аймагай, «Эрдэм» совхозой батланшан.

Һуулай часта

Хани барисаан тухайда Германи ба Турциин хоорондо баталагдаһан договор

БЕРЛИН, юниин 18. (ТАСС). Германиин информацияно бюротой дамжуулахь: юниин 18-да, 21 часта Анкарада хани барисаан тухайда Германи ба Турциин хоорондо договор баталагдаһан байна. Тус договорые Германияин түлөөлэгшэ фон Папен ба Турциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сараджоглу гэшмэд гараа табиин баталбад.

Договорой текстнь иимэ:

«Хоёр оронуудай хоорондо халин барисаанай харилсаа байгуулаха хүсэлээр зоригжоон Германияин импери ба Турциин республика болбол мүнөө баталагдаха договор хоёр талын уялгануудые хүндэлжэ байха гэжэ тоолоод, тус договорые баталбад. Энэ зорилгоор өөһөдөнгөө эгтгэмжэтэд болгон Германияин рейхсканцлер—түлөөлэгшэ фон Папены, Турциин республикын президент—гадаадын хэрэгүүдэй министр Шюкрю Сараджоглуе томилоб. Тэдэнэр доор дурсагдаһан тухайда зүйшэн тааралада габал:

Статья 1. Германи ба Турция өөһөдөнгөө националын территория бүрин бүтэн ба бөөдөө хүртэһэнгүй байха ябадалынь харилсан хүндэлэлсэхэ ба нэгэнииний нүгөө таалада сэхэ гү, али дэдэр эсэргүү ямаршые хэмжээ абахагүйн тухайда уялгалсана.

Статья 2. Германи ба Турцияин интересэ хабаатай бүхи асуудалнуудые саашада хани барисаанай ёһоор шийдхэжэ байхые уялгалсана.

Статья 3. Энэ договор засагуудар баталагдаха ба тэрэ хадаа тон богони болзор соо Берлиндэ үйлдэгдэхэ байна. Тус договор баталагдаһан сагнаа хойшо хүсэндэ орохо ба 10 жэлэй торшо дотор хүсэндэ байха юм. Договор баталһан талшууд болбол тус договорые саашадаан үргэлжэлүүлэхэ гэбэл таарамжатай үедэ хэлсэхэ хэжэ байна. Договор хоёр хэлсэгээр, нөмө ба турецкэ хэлэн дээрэ 1941 оной юниин 18-да Анкарада зэхөгдөб.

Гадаадын хронико

Юниин 17-до далайн ябаган сэрэгүүд ба сэрэгэй хэрэгсэлые ашаан транспорт Лиссабонно Азорско аралуудые шэглэн гараба.

США ба Канадые хамгаалгада Америкын ба Канадын ресурсуудые ойрын сагта суглуудхын түлөө экономика комитетуудые байгуулаха тухай сансхөгдөб.

ЕВРОПА, АФРИКА БА АЗИДАХИ ДАЙН

(Юниин 18-да болоһон дайнай ябуулгануудай тэмдэглэл)

Англин ба Германиян фронт дээрэ авиациин багхан эдиохитэй ябуулга тэмдэглэгдэнэ. Германиян командованиин мэдэнэй ёһоор, Германиян авиаци зүүн урдахи ба урдахи Англин портыво барилганууд ба зенитнэ ба тарейнуудые, таршэлэн аэродромуудые бөмбөдөб. Мун, Германиян зөөбөгтэ хүсэнуудэй ябуулга далай дээрэ үргэлжэлээр. Атлантическа далайда Германиян унан доогуур ябадаг онгосоонууд Англин худалдаа наймаанай 5 пароходые шэнгэбэ.

Юниин 17-ой үдэр Англин самолетууд Ла-Маншда ябаһан Германиян хэзэн судануудта ба хойто Франциин зарим объектуудта довтолобо гэжэ Рейтер агентствэ дамжуулаа. Юниин 17-ой һуни Англин самолетуудай соединени баруун Германияда довтолобо хэбэ. Бомбологын гол түлэһын Кельн ба Дюссельдорфдохи ажауһлэдэриин предприятинуудта шэлүүлэгдэбэ.

Дундада далайн бассейндэ Италиин авиаци Мальта аралые бөмбөдөб. Юниин 17-ой һуни, Италиин самолетууд Микаббай, Хальфарай ба Венецигай аэродромуудта довтолобо гэжэ Италиин командованиин мэдэн соо хэлэгдэнэ.

Юнайтэд пресс агентствын Мадридахи корреспондентын Ис-

Советскэ Союзай городуудта. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Уфа городской Ленинэй улица. П. Игнатенкын фото (ТАСС-эй фотохронико).

Республика дотор

Эдир туристууд замдаа мордобо

Мяханай комбинад дэргэдэхин № 12 һуругулиин 26 һурагшад (хүтэлбэрилэгшэнь тус һуругулиин түүхын багша нүхэр Огорков) Улан-Удэ—Галуута нуур — Селенгэ маршрудаар 26 үдэрэй яоалгада мордобо. Эдэнэр «Декабристууд Забайкальда» гэжэ темэ судалха зорилготой юм.

Улан-Удын № 10 дунда һуругулиин 10 һурагша һуругулиингаа сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Белоусовой үаршадга дотор нэгэ һарын болзортойгоор Түнхэнэй аймаг ошобо.

Дурсагдаша эдир туристууд хадаа Байгал далай, Мунхэ Сардаг, Саян уулавуудтай ба «Аршан» курорттой танилсаха байна.

ОСОАВИАХИМАЙ СОВЕДЭЙ ПЛЕНУМ

Юниин 24-дэ Осоавиахимай БМАССР-эй Центральна Советэй ээлжэтэ пленум болоһон. Пленум дээрэ Осоавиахимай 15-дахин лотерейн билет тараалга тухай асуудал зүйшэн хэлсэхэ ба СССР-эй Осоавиахимай Бүхэсоюзна нэгэдэхин конференцидэ делегатые һунгаха байна.

БАРИЛГЫН БРИГАДА

Тимлюйскэ сельсоедэй (Кабанск), хизаарай Советүүдэй нэгэдэхин съездын нэрэмжэтэ колхоздо 15 хүнөө бүрдэһэн барилгын бригада эмхидхэгдэб, эршэмтэйгээр худалмануудта захиала. Эдэнэр юниин 10-да тугалай ба 100 хонингой багтаха байра бариха дүүргэб.

ОРОД ДРАМЫН ТЕАТР — ПРГГОРОДИЭ РАЙОНДО

БМАССР-эй ород драмын театрыл коллектив нэгэ һарын болзор Пригороднэ район гараба. Эдэнэр 1940—41 онуудай сезон соо табиһан бүхи зүжэгүүдэ харуулаха юм.

КОЛХОЗДОХИ ОБОРОННО КРУЖОГУУД

Ярууны аймагай, Ульдыргын сомоной, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ГТО, ПВХО-гэй ба ворошиловска буудалгадай кружогууд (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Ильин) эдиохитэйгээр худалмэрилнэ. Мүнөө 25 хүн ГТО-гэй нэгэдэхин шатын норма үгөөд байна.

Дотриазынууд нүхэд Макаров, Чимитов, Ринчинов ба Чалсанов гэшлэд Улаан Армида ошотороо оборонно 4—4 значогуудтай болохобди гэжэ уялгаа абаба.

12 ҺУРАГШАД УЛАН-УДЭДЭ ЭРЭБЭ

Кяхтын хүсэд бэшэ дунда һуругулиин 12 һурагшад Улан-Удэ город экскурсида эрэбэ. Эдэнэр музей, кино, театр, цирк, ангай выставкэ хараһан ба пионерүүдэй байшантай, ботаническа садай худалмэринуудтай танилсаһал байна. Тэршэлэн, хүүгэдэй туримын зорилго тухай элилдэ дуулаба.

Экскурсияр эрэгшэд хадаа туристын яоалгануудта үргөнөөр хабаадалсахаби гэжэ уялгаа үгэбэ.

БАРИЛГАНУУД БА ТЭРЭНЭЙ ХЭРЭГСЭЛНУУД

Зангайын аймагай, Дмитриевэй нэрэмжэтэ колхоздо гэр байрануудай барилга үргөнөөр дэлгэрүүлэгдэбэ. Барилгын сагургэлжын бригадые колхозник нүхэр Миронов хүтэлбэрилнэ. Бригадынхит нүүжэ эрэгшэдтэ хабаатай 2 гэр шэнээр бариха дүүргэбэ ба бусад барилгануудта хэрэглэгдэхэ зүйлнуудые бэлдэхэжэ байна.

88,5 МЯНГАН ТҮХЭРИГЭЙ МОДО ХУДАЛДАБА

Улан-Удын горкомхо эне жэлэй торшо дотор 88,5 мянган түхэригэй таримал модонуудые худалдаба. Тэрэ тоодо 17220 хэлэг улаһан ба 693 хэлэг жэмэстэ модот оролсоно.

Комсомольско эдиохитэдтэ зориулагдаһан лекци

Юниин 17-до, лектор нүхэр Шулушкин Улан-Удэ городой комсомольско эдиохитэдтэ уласхоорондын оршомбайдал тухай лекци уншаба. Энээндэ хамта 70 шахуу хүн хабаадаа.

Эндэ сугларһан комсомолэнууд хадаа ойлгодоггүй зүйлнуудэ асуужа, тодорхой харюунуудэ абahan ба саашадаа иимэ лекцинуудые сагургэлжэ эмхидхэжэ байхые хүсэбэ.

Аймагай цөвтрие ногооруулга

Закаменай аймагай центр—Цакир тосхон үргэлжэдөө ногооруулагдажа захалаа. Аймагай эмхизургаануудай ба айлуудай гэр байрануудай газсагуур хамта 50 хэлэг элэб янзын модон таригдаба.

Модо тарилгын худалмэрида аймагай худалмэришэд, албахагшад ба һурагшад нитээрэ гаража нилээдгүй ехэ туһаламжа үзүүлэн байна.

КИРПИЧ БЭЛЭДХЭХЭ БАРИЛГА

Зэдын аймагай, Доодо-Бургалтайн сомоной, «Заветы Ильича» колхоз кирпич бэлэдхэхэ барилга түхээржэ дүүргэбэ. Энэ хадаа нэгэ улаа 2500 хэлэг кирпич бэлэдхэхэ байна. Мүнөө эндэ 12 колхозник худалмэрилжэ захалаа. Тэршэлэн, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз кирпич бэлэдхэхэ барилга дүүргэхэжэ байна.

Загана барилгада 48 хүн гараба

Юниин 13-ай үдэр, Хойто-Байгалай райпотребсоюз 48 хүнөөр бүрдэһэн загана барилгын бригадые Байгал эльгэбэ. Райпотребсоюз болбол тус бригадые загана барилгын бүхи хэрэгсэлнүүдээр хангаһан байна.

Нүүжэ эрэгшэдтэ—6 гэр

Хэжэнгын сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз нүүжэ эрэгшэдтэ хабаатай 6 шэнэ гэр барихан ба газсагуурхивнь культурида болбосон түхэтэйгээр хоройлоһон байна.

Һайн гэр байрануудар хангаһан колхознигууд—нүүжэ эрэгшэд хадаа колхозой худалмэринуудтэ эршэмтэйгээр хабаадалсажа захалаа.

Редакторай уялгы дүүргэгшэ Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Ленинэй орденто, Бурят-Монголой хүгжэмтэ-драмын театрта

июниин 21

Энхэ-Булат-Батор

МҮНӨӨДЭР КИНОТЕАТРИУУДА

Прогресс	Тайганаа ерэнэн хувуун
Эрдэм	Торжогһоо ерэнэн эсхэгшэ